UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jncipit vtilissim[us] tractat[us] q[ui] intitulatur horologiu[m] eterne sapi[enti]e

Seuse, Heinrich

Allosti, 1486

Quare diuina sapie[n]tia suos caros i[n] hoc mu[n]do p[er]mittit ta[m] multiplicit[er] tribulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30857

Visual Library

¶ Quare diuina ſapientia ſuos caros in hoc mũdo permittat tam multipliciter tribulari

IUſtus quidez tu es ſi diſpu
tem tecũ: verũtamẽ multa loquar ad te: quare via ĩpio
rum ꝓſperat̃: bene ẽ oĩbus q̃ preuaricant̃ ⁊ male agũt:
plantaſti eos ⁊ radicẽ miſerũt: ꝓficiũt ⁊ faciũt fructũ. Materiã
multifariã ventilatã ⁊ frequent̃ diſcuſſam ac reuerſatã opus ñ
eẽt reſumere: ſ; refricatio tribulationũ: aduerſitatũ iteratio: re
plicationẽ q̃rulosam q̃q; aduerſũ te rector orbis expoſcit. Nun
quid enĩ vane oſtẽtatiõis ſpũ hoĩbus ſuadeo: deus ſcit: aut nun
quid cõtra hoĩem diſputatio mea: aut ad hoĩem: ⁊ non magis
propt̃ refrigerationẽ ardoris cordis cõtriti ⁊ humiliati: ⁊ a pue
ricia vſq; ad hãc diem paſſionibꝰ ⁊ miſerijs vexati: aut quis nõ
ſimilia vel maiora paſſus cõpati ſciret ſicut tu q̃ ex his q̃ paſſus
es cõpaſſionẽ didiciſti: ſic̃ enĩ cecus natꝰ de nõ viſis coloribus ĩ
ꝑfecte ſilogizat: ſic q̃ nõ ẽ paſſus aduerſa: tanq̃; iexptus minus
ꝑfecte de tribulatiõibus iudicat. Aut qũo poſſent credere hij q̃
rũ domus ſecure ſũt ⁊ pacate: ⁊ nõ ẽ virga dei ſuꝑ eos q̃ ducũt ĩ
bonis dies ſuos: delicate nutriti: ĩ ſolacijs educati: robuſti: ſani
felices: dignitatibꝰ honorati: gradibꝰ ſubleuati: bñ ꝑentati: q̃ruz
viſcera plena ſũt adipe: ⁊ medullis oſſa rigant̃: his q̃ habẽt mẽ
ſas vacuas ⁊ noctes laborioſas: q̃ nocte ⁊ die replent̃ doloribꝰ
⁊ iugit̃ in amaritudĩe aĩe ſũt: q̃bus foris pugne: intus timores:
quos nec finis ad ictũ oculi q̃eſcere: cũ ⁊ nox hũane deputata q̃
eti: in inq̃etudinẽ eis ꝓpter timores nocturnos conuertat̃. Ho
nor tẽporalis ab eis tollit̃: glã mũdi fruſtrat̃: deſpicabiles inter
multos reddunt̃: obprobrijs ſaturant̃: tradunt̃ in ꝓuerbiuz ⁊ ĩ
exemplũ: fiũtq; oĩm ꝑpſſima vſq; adhuc. O q̃; bñ ſapiebat qui
hec eadez ſentiens dicebat. Sunt iuſti q̃bus multa proueniunt
quaſi opera egerint ĩpioꝝ: ⁊ ſunt impij q̃ ita ſecuri ſunt quaſi iu
ſtorũ facta habeãt: amor tuus videt̃ eſſe ſicut volumẽ volans:
quod guſtatũ quidẽ in ore ẽ ſicut mel dulce: comeſtũ autẽ ama
ricari facit ventrẽ ꝓpter laborẽ: amorẽ tuũ cõcomitantem. Ele
menta ac puerilia amoris tui ſunt tribulatiões ac miſerie. Pri
mus nãq; paſſus accedentiũ ad te: ꝓ̇ma pagina te legentium pri
mũ exeniũ ac iocale te diligẽtiuz ẽ iſtud. Fili accedẽs ad ſeruitu
tẽ dei: ſta ĩ timore ⁊ ꝓ̄para aĩaz tuã ad tẽptatiõez bñ dic̃ ad tẽpta
tionẽ ṽe ad miſeriã ⁊ t̃bulatiõez: ita vt ↄctis diebꝰ militie tue ſis
in ↄflictu ⁊ c̃tamĩe ⁊ vt fortuna tibi raro aut nũq̃; optã arrideat

Non de oībus loquor. Tu ſcis dñe quos ad hoc opus taꝫ ſtren
nuū elegeris. Si ſanitate ac robore aut elegātia gaudēt corꝑali
multiplicit̄ flagellati cōtinuo incipiūt deficere: ⁊ vel exquiſitis
caſtigatiōibus vl̄ grauiſſimis infirmitatibꝰ oppreſſi langueſcer̄
cogunt̄. Si aurū eis ē vel argentū: fures veniunt ⁊ furant̄: vel
qꝺ difficilius ē affectū eiꝰ ab ipis reſcindis. Si poſſeſſiōes agro
rū ⁊ vineta aut olineta eis ſūt: cūqꝫ alys proſpera arriſerit aura
hec grādo vel pruina cōſumit. Reſiduū eruce comedit locuſta:
reſiduū locuſte comedit brucus: ⁊ reſiduū bruci comedit erugo
vel rubigo. Dñe dabis eis: qd dabis eis: panē artū ⁊ aquā ⁊ bre
uem. Hic ē cibus ille regius q̄ ſequit̄ ſeruos tuos: ſi tranſit ma
ria: vētus cōtrariat̄: ſi ꝑ terrā ire diſponit: ſi multis diebꝰ celuꝫ
t̄re ſerenitatē cōceſſerat: ecce cū hic tuꝰ vt ſic loquar miſer ama
tor ad lucē venerit: ⁊ ad viā ſe pauerit: ꝯglomerant̄ nubes: t̄ra
imbribus ꝓfundit̄: vt vel pluuia vel eſtu nimio: aut etiā gelu i
tempato ſeruus ille tuꝰ affligitur. Mira res ⁊ ſtupēda: nūc mu
res in occulto ipꝫ nō ſinūt q̄eſcere: nūc milui in celo cū ad lucē
ꝓdierit: aut etiā corui crocitantes in ipm quaſi ſubſannatorie ī
pingunt ⁊ ſiue taceat ſiue rideat diſplicet. Qꝫ ſi quis cōtra eū etiā
tacentē ⁊ nullū v̄bo aut facto ledentē ſe erexerit oēs concurrūt
ad maledicendū: linguas acuūt: ⁊ velut rabidi canes lepuſculū
plebem inualidaꝫ ⁊ ſe oībus ſubſternentē inſequunt̄ lacerāt ac
diſcerpūt. Sꝫ vt etiā hec de tua gr̄a inferā: ecce ipi dicūt: diligit
deus odiētes ſe: ⁊ odio habet diligētes ſe: bona iſtis: mala illis
largitur. Et qꝺ his maius ē: tu q̊qꝫ iudex iuſtus partē aduerſaꝫ
ſic te fouere oſtēdis vel ſimulas: vt oīno taceas quaſi tibi nō ſit
cure de tuoꝝ ſubuerſione ſeruoꝝ: ſic perit iuſtus ⁊ non ē qui re
cogitet: ⁊ qꝛ ipius ꝓualet aduerſus iuſtū: ꝓpterea egredit̄ nunc
ſicut olim iudiciū ꝑuerſum. Nōne ⁊ hec quaſi ipatienti aīo con
querebat̄: ille amabilis re ⁊ nois int̄pretatione ꝓpheta dñi qui
dicebat: quare nō reſpicis ſuꝑ iniq̄ agētes: ⁊ taces deuorāte im
pio iuſtiorē ſe. Et ecce bene agit: ⁊ maledcā recepit: tibi ꝓ poſſe
ſeruit: ⁊ vitam eiꝰ inuidus deſpicit: deriſionibꝰ a legis tranſgreſ
ſoribus vrget̄: porro a ſeipo mille caſtigationibus tribulat̄. Et
qꝺ his adhuc maius ē. Ecce ſathan a facie tua egreditur: ⁊ ei in
oībus ad q̄ ſe verterit inſidiat̄. O cuſtos hoim: o imenſa dei pi
etas: qūo hec multiformia mala in tuis dilectis ſuſtinere pote
ris: aut qūo hec vides ⁊ ſimilia ⁊ nō adiuuas? Quapropt̄ ⁊ ego
nunc in tribulatiōe ſpūs mei cōfabulor tecū in amaritudīe aīe
mee: tu enī ſolus laborē ⁊ dolorem cōſideras ⁊ ſcis: qm̄ non ex

animi leuitate ſꝫ ex plenitudine amaritudinis aīe mee v̓ba hec
dolore plena ꝓceſſerūt: q̄ gemitibus tantis incipiunt. ſꝫ ꝛ lacri
me decurrētes p̄occu
pāt ſtilum ſcribentis.

Sapientia

Delicat⁹ miles es
qui aduerſa tantū
formidas: ſꝫ necdū quidē vſq; ad ſanguinē reſtitiſti: nec ī valle
pugilū vſq; ad mortē decertaſti: nōne vir tu es? Sed ꝓh pudor
velut rinoceron audaciſſim⁹ es tu tēpore ꝓſperitatis: ſꝫ tela ara
nearū fragilior aduerſitatis tp̄e: bellator īuictus ad exercenduꝫ
ſe ꝛ ꝓbandū tribulationē ꝛ miſeriā inuenire deſiderat: an non
vere gloriabat̉ q̄ dicebat: libent̉ gloriabor in īfirmitatib⁹ meis.
Nam niſi p̄ceſſerit pugna: nō poteſt eē victoria. Gubernator na
uis in tēpeſtate dinoſcit̉. In acie miles ꝓbat̉. Delicata iactatio
ē cum periculū non ē: ꝯflictio in aduerſis probatio ē veritatis.

Discipulus

Nunquid ego ſolus hāc cōtra te mo
ueo q̄rimoniaꝫ? Ecce q̄ꝫ innumeri tri
bulationib⁹ ſimilit̉ oppreſſi ſūt q̄ mihi q̄q; in hoc cōſentiunt: ita
vt ꝛ ſi te ratione ſupare nō valeo: copioſa multitudīe teſtiū con
uincā: nōne facilius eēt vna hora capite puniri: q̄ꝫ cūctis dieb⁹
propt̉ te mortificari. Nec mihi opponas aut reſpōdeas ꝙ forſi
tan hec mala ideo patimur? q: peccauim⁹ tibi ꝛ mandatis tuis
nō obediuim⁹: nūq̄d enī nos ſoli pctōres? nōne pctōrib⁹ abūdā
tia ē: filÿ aūt tuis d̓ſertio: atq; iuſti puniūt̉ ꝛ ipÿ florēt ī mūdo.

Sapientia.

Sicut dilexit me pr̄ ꝛ ego diligo meos.
nō ē diſcipulus ſupra magiſtrū. Si mun
dus vos odit: ſcitote q: me priorē vobis odio habuit: ſꝫ ꝛ nihil
noui tibi accidit qđ materia debeat eē triſticiarū: cōſuetudinis
nr̄e ē electos quoſq; maxime viriles animos virtute robuſtos
tēptationibus ꝓbare. Cur igit̉ quaſi inſolituꝫ tibi aliq̄d accide
rit v̓ba multiplicas: ꝛ q̄rimonias tam ardent̉ exaggeras: īuol
uens ſentētias ſermonib⁹ imperitis? Reſpice quis iter electorū
numerū: hoꝝ videlicet: q̄ deo ſingularit̉ placuer̄t ī h̄ mūdo trā
ſiuer̄t ſine ꝓbatōe. Sufficiētiā inq̄t iob audiſtꝭ ꝛ finē dn̄i vidiſtꝭ.

Discipulus

Nunc ſi dicere licet habeo quod volo
Ecce hoc ē qđ defleo: hoc ē quod plo
ro: ꝛ ꝓpter qđ ex ītimis ingemiſco ꝛ ſuſpiro. Audi queſo ſeruū
tuum. Ecce ipi dicūt: non ē ſalus illi in deo ei⁹: vani ſūt qui ſer
uiūt deo: ꝛ quare? reſpōdent: ꝙ propt̉ hāc cauſam prefatā vide
licet iuſtoꝝ tribulationē cōtinuā: ſubiūgentes nihilomin⁹: ꝙ ꝓ
tanto tam paucos habeas amicos: eo ꝙ cū eis huiuſcemodi lu
do ludere ſoleas. Heu me flebilem ꝛ infelicem: hoc ē quod me

ꝑhdoloꝛ ⁊ nūc pridē multotiens amariſſimis lacrimis flere cō
pulit: ⁊ triſticiā mihi ſuꝑ triſticiam adduxit: damnuz videlicet
ſpūale: ⁊ fruſtratio laboꝛis mei: quo fruſtra erga ꝓximoꝝ ſalu
tem deſudaui. Cum enī pleroſqꝫ cū maximo laboꝛe ad cōuerſi
onē ac frugem melioꝛis vite traxiſſem: ⁊ ipos cū doloꝛe ꝑturiē
do ac dulcit̄ in humeris poꝛtādo: ⁊ lac cōſolatiōis eiſdē teneris
ſub annis pꝛebēdo: atqꝫ meipm totū in obſequiū ipis tribuēdo
multa aduerſa valde ſuſtinuiſſem: cū dies tui conſueti tēptatio
num ſcꝫ ⁊ ꝓbationū eis ſuꝑueniſſent: vt ꝑ aquā ⁊ ignem trāſeū
tes educerent̄ in refrigeriū: nōnulli retroꝛſū abierūt poſt ſatha
nam dicētes: durus ē hic ſermo ⁊ quis poterit eū ſuſtinere. Et
illud qd̕ iuxta vulgare ꝓuerbiū dr̄ difficile ē diu eē bonū: ⁊ ſic te
miſeri in damnū ſuū ⁊ ī miſeriam meā d̕relinquētes ſe rurſus
noxys i
plicarūt.

Sapientia

Hec queſtio illoꝝ ſolet animos
ꝓmouere: q̄ parū fidei vel ſcien
tie poſſidētes: merita ſcōꝝ que nō in ꝑſenti reddunt̄ ſꝫ repoſita
ſunt in futuruz: arbitrant̄ in hui⁹ tēpoꝛalis vite bꝛeuitate reſti
tui: neſciētes iudicia dei iueſtigabilia: ⁊ ꝓfundū diuiciarū ſapie
⁊ ſciētie dei: ⁊ ꝙ nō ita videat de⁹ vt homo: homo enī tm̄ ꝑſen
tia reſpicit. deus aūt futura ⁊ et̄na cognoſcit: tu aūt in nr̄a ſpūa
li phia alit̄ inſtruct⁹ cōſurge: cūcta viſibilia mēte ſuꝑgrediendo
que ei vident̄: tꝑalia ſūt: q̄ aūt nō vident̄ et̄na ſūt. Surge igit̄
de viſcoſa obſcenitate tꝑaliū delectationū: aperi oculos menta
les ⁊ vide qd̄ ſis: vbi ſis: ⁊ quo tēdas. tūc ꝓfecto hoꝛū oīm ratio
nē habere valebis. Tu nāqꝫ es ſpeculuz diuinitatis: eo ꝙ in te
pꝛincipalius q̄ꝫ in ceteris creaturis reluceat imago trinitatis:
eo ꝙ eius imago in te reſplēdeat: exemplar et̄nitatis: eo ꝙ iui
olabili coꝛruptiōe gaudeas. Et ſicut ego in eēntia mea ſum infi
nitus: ſic deſideriū aīe tue ē velut int̄minabilis abyſſus ad cui⁹
repletionē oīa ſimul gaudia mūdi nō ſufficerēt. ſicut nec vnica
gutta occeanū ſua exiguitate replere poſſet. Deinde aduertere
debes vbi ſis: qꝛ in valle miſerie: in exilio: in peregrinatiōe vbi
bona ꝑmixta malis cōtinua v̕tigine iuoluunt̄. Riſus hic doloꝛ̄
miſcet̄: ⁊ extrema gaudy luctus occupat. Hic nempe mundus
ſuos ab inicio fefellit amatoꝛes: dū eis pꝛoſpera ꝓmiſit: ⁊ aduer
ſa retribuit: qd̕ ⁊ ſimilit̄ nūc q̊qꝫ facere nō deſiſtit. Sed ad pleni
oꝛem oīm p̄miſſarum ꝑturbationū amotionē paululū nobis ſe
cedendum ē: ⁊ ad fidei pꝛincipia latius recurrendum.

De cruciatibus infernalibus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN